

17.3.2020

דברים לאמא בצל הקורונה

אמא אמרה לנו מזמן והשאירה הוראה מחמירה לגבי ההלוויה שלה. "בלוויה שלי" אמרה "לא יסתובב אף כלב". לצערי, עוד מעט, כלבים יהיו היחידים שיהיה להם מותר להגיע להלוויות.

היום ה 17 במרץ היה אמור להיות יום הנישואים ה 72 של הורי, יום שנסעו לחברים בקריות וקיבלו לירה ישראלית אחת ממזכיר כפר בלום לצורך הזה. מזל טוב אבא ואמא יקרים.

נראה לי מוזר שאני אומרת דברי הספד. מי שכתב מילות הספד לכמעט חצי מנפטרי הקיבוץ הותיקים הייתה אמא. היא שמרה כל דף שכתבה, ובאוסף שלה מצאנו מילים טובות על חברים רבים וגם ברכות לימי הולדת, חתונות ובר מצוות. אמא ידעה ואהבה לכתוב, ובזכות כישרון זה (וגם בזכות זה ששמרה את כל המילים שכתבה) הוציאה ספר בעזרת רחל גינת המבוסס כולו על דברים שכתבה.

כתבתי בואטספ לחברי:

"אמא היקרה שלי, שאמורה הייתה לחגוג עוד 9 ימים יומולדת 96, נפטרה שלשום בלילה בבית יונתן – הבית הסיעודי בקיבוץ.

ילידת לונדון, עלתה באנית מעפילים והייתה עצורה במחנה בקפריסין. בנתה קיבוץ, הקימה מדינה. למדה חינוך מיוחד בגיל 40, טיפלה בדורות של ילדים והוריהם. בקיבוץ התקבצו סביבה הרבה אנשים שהיו זקוקים למענה, כתף להישען ומילה טובה. אשה חמה ורגישה.

בעת הקורונה לא היה ניתן לבנותיה ובנה להיכנס וללטפה ולחבקה לפני מותה. עוד אחת מהורינו, מדור הנפילים, נעלמה מחיינו. רק בריאות לכולכם."

ובקיצור, לא נוכל לתאר את כל המעללים והכישורים שהרעיפה עלינו במהלך חייה איתנו, אבל ננסה קצת.

אמא גם אהבה להציג ב"זיגים" וגם לרקוד. בגיל 6 למדתי ממנה את ריקוד העם הראשון שלי – לאור חיוך – ריקוד שלימדה גם את חניכי הבונים כשהיינו בשליחות.

אמא לדעתי הייתה גם עמוד התווך החברתי במפגש, בימים שהותיקים התבגרו והיו זקוקים למעין מנהיגה שקטה.

יש לנו עדיין מלאי של בוטיז שסרגה כשהייתה צופה בטלוויזיה. אף רגע לא בובז לבטלה.

ובעיקר, לנו הילדים שלה, הייתה אמא תומכת ונוכחת, בתקופה של הלינה המשותפת ושל זמן מועט עם ההורים. אמא עם הרבה רגש ואמפטיה, אמא שמחפשת אותנו אם לא הגענו הביתה אחרי שנסגר בית הילדים. אמא שגידלה

אותנו בתקופות מסויימות כמעט לבד, כי אבא היה עסוק עם גדולי עולם ועם התנועה.

היא הייתה מורה לחינוך מיוחד ותרפויטית של ילדים, ואנחנו יצאנו: אחד פסיכולוג, אחת עובדת סוציאלית ואחת שניהלה בית סיעודי. צירוף מקרים?

סיפור קטן

הייתי פעם בסדנה עם הפסיכולוגית חנה מרום (אשתו של פטר מרום) והיינו צריכים לספר את אגדת המשפחה והולדתנו. סיפרתי על האמא שגדלה בעוני רב באיסט אנד שפגשה את הצרפתי המוכשר שהגיע לקשרים עם שועי עולם. אמרה לי חנה: "זה נשמע כמו סינדרלה שפגשה נסיך". והוסיפה שהיא מכירה את אמא שלי ואת כישרונותיה, ושעלי לשנות את האגדה. לדעתה הסינדרל פגש נסיכה ואף מלכה אמיתית.

נוחי אשת חייל על משכבך,
חיך הם השראה לכולנו

צילה ונעה

אמא יקרה שלנו,

אמא הייתה אישה אוהבת ונאהבת. מאז אתמול רבים כותבים לנו עד כמה היא נגעה בחייהם, ועד כמה היא השפיעה עליהם והייתה משמעותית בשבילם.

דוגמאות רק מהיום; מאיר ריינס ו-2 בני דודינו, אילן ושלמה שהתקשרו בצער גדול להודיע לנו עד כמה קשה להם שלא יוכלו להשתתף בלוויה בגלל המצב.

אמא היתה אמא כל כך מושקעת בנו – אמא שתופרת תחפושות מקוריות בפורים, מכינה מסיבות יומולדת ויצירתיות ומקוריות, מספרת סיפור מקורי בהמשכים לפני השינה (לכל ילד בנפרד כי היינו בבתי ילדים), ואמא ששולחת חבילות מלאות בכל טוב לבנה החייל הקרבי מדי שבוע.

אבל יש לי דווקא 2 דוגמאות ממש עכשוויות להמחיש את זה; לפני שנה כאשר כבר הייתה בבית יונתן ועם ירידה במצבה, חליתי בשפעת. אמא בין יום חזרה לתפקידה המסורתי כאמא ושאלה אותי כל יום איך אני מרגיש, והאם אני מטפל בעצמי, והאם לא קר לי ואם אני אוכל מספיק, וכל זאת עד שהחלמתי. אז היא חזרה לתיפקודה הקודם ועיסוק במצוקותיה. אבל יותר מזה; לפני 10 ימים כאשר

היא כבר מאוד תשושה וחלשה, כשביקרתי אותה, היא שאלה אותי בדאגה פעמים רבות איפה אוכל ארוחת ערב, ואצל מי אשן, אצל צילה או אצל נעה?

אמא הייתה אמא לא רק לנו, אלא גם ליהודית שגדלה ממש איתנו כאחות אמיתית שנים רבות והיה קשר קרוב מאוד ביניהן וגם לג'רמי שכל שנות הנעורים היה בן בית ואח אצלנו. חוץ מזה היא אירחה בביתנו לקייצים שלמים בני משפחה מצרפת וכן עשרות צעירים מקבוצות מחו"ל, כמו אולפן summer in kibbutz, bridge, ומתנדבים, שאמא לקחה תחת חסותה, דאגה לכל מחסורם, וקיבלה אותם כל יום עם עוגה וכוס תה.

ולבסוף אני רוצה להעלות על נס את הקריירה המקצועית המרשימה שלה כתרפיסטית.

אמא פילסה לעצמה את דרכה המקצועית. היא יצאה ללימודי חינוך מיוחד אחרי שהייתה צריכה לשכנע את אסיפת הקיבוץ לאשר זאת. אחרי לימודיה ולאחר שצברה נסיון כמורה היא השתלבה כתרפיסטית בתחנה באילת השחר ועבדה במקביל בתחנה בגבעת חיים ובתל אביב, ובהמשך גם בכפר בלום ובקרית שמונה. היא היתה אוטודידקטית שהתעניינה במגוון גדול מאוד של נושאים, שיטות טיפול, ותאוריות.

היא עסקה בטיפול במשחק, טיפול משפחתי, טיפול קבוצתי, פסיכודרמה, לקויות למידה, שיטת דלקטו, אוטיזם, טיפול אקזיסטנציאליסטי, טיפול הומניסטי, טיפול באש ועוד. בספרייתה העשירה מצאתי ספרים של פרויד, ויניקוט, פרנקל, פרום, אקסליין וטסטין, ואלו רק הבולטים והמוכרים שבחבורה. היא זכתה להכרה והוקרה מאנשי מקצוע ובעיקר ממשפחות ומילדים שזכרו שנים רבות אחרי תום הטיפול את תרומתה לשיקום שיפור ושינוי, היא ממש הצילה חיים ושינתה את מסלול חייהם של אלו שאיתם עבדה.

סיפור אחד שמשקף אולי יותר מכל את אישיותה ונחישותה הוא זה, שבו היא נכנסה יום אחד למנהלת המיתולוגית של התחנה, גאולה, ועמדה על כך שצריך לעבוד גם עם הורי המטופלים ולתת להם ליווי הדרכה וייעוץ ולא לטפל רק בילדים. זו הייתה אמירה מקורית, אמיצה ופורצת דרך שהקדימה את זמנה ועמדה בניגוד להשקפה המקובלת אז.

בצד הצער הגדול על לכתה של אמא, אנחנו מתנחמים בכל מה שנתנה לנו ולאנשים רבים, גאים במורשתה ומקווים וטובלים להמוטיר את דרכה האנושית, יצירתית ומלאת הנתינה.

זוכרים אותך תמיד עודד וגם צילה ונעה